

У Спеціалізовану вчену раду
К 26.503.01
при Науково-дослідному інституті
публічного права
03035, м. Київ, вул. Г. Кірпи, 2 А

ВІДГУК

**офіційного опонента – кандидата юридичних наук, доцента
Слюсаренка Сергія Вікторовича на дисертацію Колюшевої Ольги
Святославівни «Англійська адміністративно-правова термінологія в
адміністративному праві України», подану на здобуття наукового
ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 –
адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право**

1. Актуальність теми дисертації

Євроінтеграція України є пріоритетним напрямком розвитку української держави. На даний час відбувається адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу, однак, задля успішного проходження цього процесу необхідно, щоб кожен суб'єкт публічної адміністрації чітко та в повній мірі розумів, які саме завдання та цілі необхідно виконати та досягнути. Це можливо лише при однозначному та правильному розуміння одне одного. На дний час англійська мова є тим засобом, який забезпечує взаєморозуміння на різних рівнях соціального буття і адміністративне право не виключення.

Слушною є думка автора, що велике значення має рівень володіння англійською адміністративно-правовою термінологією вітчизняними вченими-адміністративістами, адже, часто у переговорах бере участь фахівець-перекладач, який надає допомогу у порозумінні між суб'єктами адміністративно-правових відносин, однак, він не завжди володіє в достатній мірі адміністративно-правовою термінологією вітчизняного та іноземного адміністративного права та не має практичного досвіду у галузі юриспруденції. Як наслідок, ціль комунікації у порозумінні та налагодженні двостороннього контакту не буде досягнуто.

У цьому контексті дисертація Колюшевої Ольги Святославівни є безсумнівно актуальною та своєчасною. Ґрунтовне дослідження здобувачем питань англійської адміністративно-правової термінології в адміністративному праві України з урахуванням сучасних досягнень правової науки певною мірою усуває наявну прогалину і сприяє подальшому розвитку наукової думки, що позитивно впливає як на сферу адміністративного права, так і практичні аспекти здійснення державної реєстрації юридичних осіб.

2. Ступінь обґрунтованості положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації

Належний рівень обґрунтованості та достовірності результатів дослідження підтверджується використанням сукупності методів наукового пізнання. Серед яких провідним став діалектичний метод, який надав можливість сформулювати положення наукової новизни. Метод систематизації та узагальнення явищ – для з'ясування основних аспектів адміністративно-правових актів країн-членів Європейського Союзу в англійській інтерпретації. Використовуючи формально-догматичний метод, проаналізовано законодавство щодо його адаптації до англійської термінології. Одним із основних методів серед загальнонаукових був системно-структурний, суть якого полягала у всебічному дослідженні адміністративно-правової термінології в адміністративному праві України, адміністративно-правових актів та адміністративно-правових відносин в англійській інтерпретації.

Під час написання дисертаційного дослідження широко застосовувалися загальнологічні методи. Використовувався також дедуктивний метод: ґрунтуючись на результатах досліджень та на змістовному наповненні адміністративно-правових документів щодо англійської адміністративно-правової термінології в адміністративному праві України, зроблено підсумкові висновки. Застосування логічного методу

дозволило визначити шляхи вдосконалення вітчизняного законодавства шляхом адаптації його до англійської термінології. Під час позитивних практичних напрацювань щодо англійської адміністративно-правової термінології в адміністративному праві України використовувався метод індукції. Методи аналізу та синтезу використовувалися при дослідженні основних аспектів адміністративно-правових актів країн-членів Європейського Союзу в англійській інтерпретації. Для проведення аналізу та характеристики результатів сучасних досліджень, що стосуються дослідження англійської адміністративно-правової термінології в адміністративному праві України, застосовувалися порівняльно-правовий та описово-аналітичний методи.

Значною перевагою роботи є широка емпірична база дослідження, яку становить узагальнена англійська адміністративно-правова термінологія Сполучених Штатів Америки, Сполученого Королівства Великої Британії та Північної Ірландії, Федеративної Республіки Німеччина, а також практика управлінської діяльності органів державної влади України – Кабінету Міністрів України, Президента України, Міністерства освіти і науки України.

Дисертантом при дослідженні була поставлена конкретно визначена мета роботи, яка полягає у з'ясуванні та узагальненні теоретичних і практичних аспектів англійської адміністративно-правової термінології адміністративного права України, виробленні пропозицій та рекомендацій щодо вдосконалення законодавства і діяльності публічної адміністрації з використанням англійської адміністративно-правової термінології адміністративного права України. Крім того, відповідно до поставленої мети здобувачем заплановано було вирішити певні завдання, які дисертант успішно реалізував.

Аналіз змісту роботи свідчить про самостійну, завершену, аргументовану, комплексну роботу і дозволяє констатувати високий науково-теоретичний та прикладний рівень дослідження. Вдала структурна побудова

дисертації свідчить про науково вивірений та аргументований підхід до вирішення визначених завдань і досягнення мети дослідження.

3. Достовірність та наукова новизна одержаних результатів

Наукова новизна одержаних результатів визначається тим, що дисертація є одним із перших комплексних монографічних досліджень у вітчизняній правовій літературі, присвячених англійській адміністративно-правовій термінології в адміністративному праві України. Під час дослідження отримано результати, які характеризуються науковою новизною.

У результаті проведеного аналізу сформовано низку висновків, рекомендацій та пропозицій щодо вдосконалення чинного законодавства України в зазначеній сфері.

Здобувачем уперше розкрито зміст загальних термінів адміністративного права України в англійській інтерпретації. Здійснений порівняльний аналіз змісту основних термінів адміністративного права України і Франції в англійській інтерпретації. При використанні терміну «адміністративне право» або ж «Administrative Law» англійською мовою під час перекладу нормативно-правових актів, міжнародних договорів, конвенцій в умовах співробітництва із Францією, вченому-адміністративісту необхідно знати і враховувати, що французи будуть розуміти під адміністративним правом не тільки галузь публічного права, а й конституційного. У французькому адміністративному праві адміністративна відповідальність означає недотримання правового зобов'язання і накладення стягнень на правопорушника. Визначення «адміністративної відповідальності» – «administrative responsibility» в Україні та Франції мають подібні характеристики, тому при використанні даного адміністративно-правового терміну вченому-адміністративісту необхідно враховувати їх задля повного та всебічного розуміння між різними суб'єктами комунікації. Як в Україні, так і у Франції є адміністративно-правовий термін «публічна служба» – «public

service» та «civil service» – державна служба. Хоча у Франції адміністративно-правовий термін публічна служба – «public service» має дещо ширше значення ніж в Україні, за рахунок сфер впливу публічної служби. Однак, і в Україні, і у Франції «civil service» – державна служба є різновидом публічної служби – «public service» і мають тотожні значення.

Автором з'ясовано основні аспекти адміністративно-правових актів країн-членів Європейського Союзу в англійській інтерпретації. Адміністративне право таких країн-членів Європейського Союзу, як Федеративна Республіка Німеччина, Франція, Республіка Польща має ряд схожих та відмінних рис. Серед спільних рис є функціонування адміністративного права даних країн на основі принципів пропорційності, рівності, захисту законних інтересів. Також спільним для адміністративного права вище вказаних держав є кодифікація. Якщо ж говорити про адміністративний акт, то на відміну від Федеративної Республіки Німеччина, у Франції він має дещо ширше поняття і відноситься як до загальних, так і до індивідуальних актів, тим самим поширюється на визначене та невизначене коло осіб.

Здобувачем проаналізовано особливості адміністративно-правової термінології країн романо-германської правової сім'ї. Адміністративно-правова термінологія країн романо-германської правової сім'ї як наукова категорія характеризується такими ознаками: складна система термінів; ієрархічність; структурна організованість; позначення загальних та видових понять; використання словоскладання та аббревіації для позначення термінів.

Проаналізовано особливості адміністративно-правової термінології країн англосаксонської правової сім'ї. Адміністративно-правова термінологія країн англосаксонської правової сім'ї має ряд особливостей: наявність великої кількості синонімічних виразів, що можуть бути перекладені або зрозумілі некоректно, якщо не враховується контекст їх вживання.

Таким чином, дисертаційне дослідження вирізняється ґрунтовною науковою новизною, яка підтверджує доцільність та актуальність

дослідження англійської адміністративно-правової термінології в адміністративному праві України. Пропозиції та висновки автора мають високий науково-теоретичний та практичний рівень, що позитивно впливає на розвиток науки.

4. Наукова і практична цінність дисертації

Цінністю дисертації, безперечно, є її науково-теоретичний рівень та практична спрямованість. Структура і зміст роботи свідчать про цілісність дослідження. Робота містить ґрунтовні висновки та пропозиції щодо удосконалення англійської адміністративно-правової термінології в адміністративному праві України.

У висновках дисертації на основі теорії адміністративного права, вітчизняного й зарубіжного законодавства та досягнень суб'єктів публічної адміністрації щодо англійської адміністративно-правової термінології в адміністративному праві України наведено нове розв'язання наукового завдання щодо розвитку засад та адміністративного інструментарію у сфері англійської адміністративно-правової термінології в адміністративному праві України та запропоновано низку висновків, пропозицій і рекомендацій.

Заслуговує уваги позиція автора відносно того, що необхідно започаткувати переклад фундаментальних досліджень у галузі адміністративного права України, щоб вони стали не тільки надбанням українського народу, але й усього світового наукового суспільства. Це забезпечить динамічний розвиток вітчизняної науки, безупинний рух вперед та орієнтацію на результат. Вважаємо необхідність встановлення на законодавчому рівні видавництва не менше однієї третини від загальної кількості статей у фахових виданнях англійською мовою з подальшою перевіркою задовільності перекладу. Аспіранти під час проведення дисертаційного дослідження мають також презентувати результати англійською мовою. Вважаємо, що не менше однієї третьої доповіді при захисті дисертаційного дослідження мають бути саме цією мовою. Більше

того, не менше однієї третини питань при захисті дисертаційного дослідження доцільно задавати також англійською мовою, що підтвердить встановлення зворотнього зв'язку між аспірантом та членами спеціалізованої вченої ради, а також буде запорукою того, що всі члени спеціалізованої вченої ради володіють на високому рівні англійською мовою.

Аргументовано здобувач трактує адміністративно-правові аспекти англізації наукових досліджень в діяльності Міністерства освіти і науки України. Міністерством освіти і науки України започатковано та впроваджено безліч освітніх програм, затверджена велика кількість нормативно-правових документів, що покращують та вдосконалюють рівень наукових досліджень в Україні. Публікації у періодичних виданнях, які включені до наукометричних баз Scopus або Web of Science друкуються англійською мовою або іншою мовою, визначеною самим періодичним виданням. Очевидно, що без належного та достатнього рівня володіння англійською науковою мовою виконати дану вимогу буде неможливо, як наслідок, про присвоєння звання професора навіть не може йти мова.

Здобувач стверджує, що важливим є впровадження єдиного термінологічного англійсько-українського словника адміністративно-правових термінів, який би був досконалим з наукової, лінгвістичної та юридичної точок зору. Даний словник має містити усі необхідні адміністративно-правові терміни для встановлення двосторонніх комунікативних зв'язків між вітчизняними та іноземними органами публічного управління.

Таким чином, аналіз змісту дисертаційної роботи свідчить про комплексність та різноплановість наукового дослідження, а також дозволяє констатувати його високий науково-теоретичний та прикладний рівень. Висунуті й обґрунтовані дисертантом положення та рекомендації мають значну наукову цінність, оскільки в дисертації пропонуються нові шляхи вирішення важливого загальнодержавного завдання, яке реалізується у сфері дії права та за допомогою права.

5. Практичне значення одержаних результатів

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що вони можуть бути використані у науково-дослідній сфері для подальшого теоретичного розроблення питань англійської адміністративно-правової термінології в адміністративному праві України; правозастосовній діяльності щодо покращення англійської адміністративно-правової термінології в адміністративному праві України; навчальному процесі під час розроблення та викладання навчальних дисциплін «Адміністративне право і процес», «Міжнародне право», «Іноземна мова» у підготовці відповідних підручників, навчальних посібників, конспектів лекцій.

Таким чином, дисертаційне дослідження практично спрямоване на удосконалення сфери англійської адміністративно-правової термінології в адміністративному праві України, та може використовуватися у різних сферах суспільства, про що свідчать відповідні акти впровадження.

6. Дискусійні положення та зауваження до дисертації

Як і будь-яка кваліфікована наукова праця, робота містить певні неточності та неузгоджені питання, зокрема:

1. На сторінці 133 дисертаційного дослідження автор стверджує, що в умовах інтенсивного розвитку інформаційних технологій набуває актуальності питання створення єдиної бази адміністративно-правових актів країн-членів Європейського Союзу. Це дасть можливість ознайомити всіх членів суспільства із прийнятими адміністративно-правовими актами, оцінити їх правову природу та вплив на суб'єктивні права, а також інтереси кожної особи і вжити певних заходів щодо його виконання.

Однак, автором не визначено критерії систематизації та класифікації адміністративно-правових актів країн-членів Європейського Союзу. Вбачається, що вище вказане ствердження має бути враховане у дисертаційному дослідженні.

2. На сторінці 153 дисертаційної роботи дисертант вказує, що адміністративно-правова термінологія країн романо-германської правової сім'ї як наукова категорія характеризується наступними ознаками: складна система термінів; ієрархічність; структурно-організоване ціле; позначення загальних та видових понять; використання словоскладання та аббревіації для позначення термінів.

Вбачається, що дані характерні ознаки є дещо спірними та вимагають доопрацювання, а саме: адміністративно-правова термінологія країн романо-германської правової сім'ї як наукова категорія характеризується динамічністю розвитку та комплексністю використовуваних термінів.

3. На сторінці 175 наукової роботи автор констатує, що адміністративне право України пройшло довгий і важкий шлях розвитку та закріплення в окрему галузь права. На даному етапі важливо дотримуватися прав і законних інтересів людини і громадянина при виникненні та функціонуванні суспільних відносин між державою та особою. Окрім того, актуальним є питання співпраці між країнами Європейського Союзу, при даній співпраці необхідно досягнути високого рівня порозуміння для успішної імплементації законів та міжнародних угод у вітчизняне законодавство.

Необхідно уточнити, які саме шляхи співпраці між країнами Європейського Союзу є доцільними та найбільш результативними для України.

4. На сторінці 189 роботи здобувач зазначає, що The SCImago Journal & Country Rank портал є багатофункціональною платформою для отримання розгорнутої та вичерпної інформації про наукове видання щодо цитування, також галузева розгалуженість дає можливість розширити чи звужити коло пошуку необхідного наукового журналу, окрім того користувач може сам обирати наукові видання якої країни його цікавлять. Також відображається показник цитування кожного наукового видання, що дає можливість розташувати наукові видання в порядку ієрархічної послідовності.

Однак, здобувачем не визначено чи є альтернативні портали класифікації наукових журналів щодо цитування та галузевої приналежності. Дане питання потребує уточнення.

5. На сторінці 76 дисертаційної роботи дисертант стверджує, що поняття пуризму можна розглядати у позитивному та негативному аспектах. З одного боку, пуризм є негативний процесом, у випадку, коли проводиться надмірна активна діяльність щодо очищення власної мови від слів іншомовного походження. З іншого боку, пуризм можна розглядати як об'єктивний процес, який спрямований на цільове використання необхідних термінів для позначення виникаючих реалій із поняттєвого апарату власної мови, якщо ж таких відповідників немає або в англійському чи запозиченому варіанті буде більш повно та всебічно передано значення певної реалії, то краще використати іншомовне поняття. Тобто в другому варіанті відсутній фанатичний підхід до очищення власної мови від запозичень, а на перший план виходить об'єктивність та доцільність використання того чи іншого терміну. Вважаємо, що в Україні є об'єктивна необхідність культивування позитивного пуризму.

Однак, здобувачем не визначена межа, коли процес позитивного пуризму може перерости в негативний пуризм, та як це може вплинути на стан власної мови. Дане питання потребує уточнення та доповнення.

6. У дисертаційній роботі незначну увагу приділено розкриттю аспектів перспективи запозичень термінів з англійської мови. Це має бути не бездумне використання англійських термінів в адміністративному праві України, а виважене та виправдане використання англійської адміністративно-правової термінології.

Усі вищеназвані зауваження вказують про різносторонність визначеної проблематики та не впливають на якість та високий рівень дисертаційного дослідження.

7. Висновки

Наукові положення, висновки та рекомендації, сформульовані у дисертації, докладно викладені в опублікованих автором наукових статтях, тезах доповідей на конференціях.

Автореферат дисертації відповідає її змісту та повністю відображає основні положення і результати дослідження. Дисертацію та автореферат оформлено відповідно до встановлених вимог МОН України.

Підсумовуючи викладене, варто відзначити, що дисертація на тему «Англійська адміністративно-правова термінологія в адміністративному праві України» є ґрунтовним, своєчасним, завершеним, комплексним монографічним дослідженням у вітчизняній правовій літературі, відповідає вимогам Міністерства освіти та науки України, а її автор – Колюшева Ольга Святославівна заслуговує на присудження йому наукового ступеня кандидата юридичних наук зі спеціальності 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право.

Офіційний опонент –

**доцент кафедри адміністративного та фінансового права
Національного університету біоресурсів
і природокористування України,
кандидат юридичних наук, доцент**

С. В. Слюсаренко

